

עפ"א 28027/09/22 - עיריית עכו נגד סאלח עלי

בית המשפט המחוזי בחיפה

02 נובמבר 2022

עפ"א 28027-09-22 עיריית עכו נ' עלי

בפני כב' הנשיא רון שפירא

מעוררת עיריית עכו

נגד

משיב סאלח עלי

פסק דין

בפני ערעור שהגישה עיריית עכו (להלן: "העירייה") על הכרעת הדין וגזר הדין מיום 25.07.22 שניתנו במסגרת ח"נ 36328-03-22 של בימ"ש השלום בעכו בשבתו כבית משפט לעניינים מקומיים (כב' השופטת ב. חסן-חסנין), במסגרתם הורשע המשיב בגין שלושה דו"חות חניה והושת עליו קנס בסך 750 ₪.

הרקע לערעור:

המשיב הגיש בקשה להישפט בגין הודעת תשלום קנס מס' 38034427. בהתאם לבקשתו הוגש כתב אישום לפיו ביום 18.11.21 בשעה 17.56 ברחוב ההגנה בעכו עבר המשיב עבירה של חניה על מדרכה שלא נקבעה כמקום חניה מוסדר, בהתאם לסעיף 5(ב)(3) לחוק עזר לעכו (העמדת רכב וחנייתו), התשנ"א - 1990 (להלן: "חוק העזר"). עבירה זו הינה עבירת תעבורה המופיעה בתקנה 72(א)(2) לתקנות התעבורה, התשכ"א - 1961 (להלן: "תקנות התעבורה"). בדיון שנקבע להקראה ביום 25.07.22 בבימ"ש קמא הודה המשיב בביצוע העבירה וטען כי במקום קיימת מצוקת חניה. במהלך הדיון הגיש המשיב לבימ"ש קמא שני דו"חות חניה נוספים שקיבל בגין אותה עבירה וביקש להישפט גם בגין דו"חות אלו. מדובר בשני דו"חות חניה על המדרכה שניתנו במועדים שונים - 07.05.22 ו-08.06.22. העירייה התנגדה לצירוף דו"חות אלו מאחר שהמשיב לא הגיש בקשות להישפט בגינם. על אף התנגדותה של העירייה, צורפו הדו"חות בגין עבירות של חניה על מדרכה והמשיב הורשע בעבירה המיוחסת לו בכתב האישום ובדו"חות שצורפו. בימ"ש קמא גזר את דינו של המשיב והשית עליו קנס בגין שלושת הדו"חות בסך 750 ₪.

טענות הצדדים:

העירייה טוענת כי שגה בימ"ש קמא עת צירף דו"חות נוספים בדיון שנערך בעניין הדו"ח נשוא כתב האישום משום שהמשיב לא הודיע בדרך שנקבעה בחוק ובתקנות על רצונו להישפט בגין דו"חות אלה. לכן מבוקש להותיר את הרשעתו בביצוע העבירה נשוא האישום ולבטל הרשעתו בגין הדו"חות הנוספים שלא נכללו בכתב האישום. לעניין העונש נטען כי סמכותה וחובתה של העירייה להגן על אינטרס הציבור לעשות שימוש ברחובות העיר בלא מפריע ובלא שייחשף למפגע ומטרד. עבירת חניה על המדרכה הינה עבירה של איסור סטטוטורי שתכליתו לשמור על המדרכות פנויות לשימוש הולכי הרגל, להגן על המשתמשים במדרכה ולמנוע סיכון חייהם ובטיחותם של הולכי הרגל. האכיפה נועדה לשמור על הסדר

והביטחון במרחב הציבורי. נטען כי בהתאם לסעיף 230 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982 (להלן: "החוק"), היה על בימ"ש קמא להשית קנס שלא יפחת מהסכום הנקוב בהודעת תשלום הקנס, אלא אם ראה נסיבות מיוחדות המצדיקות הפחתתו. נטען כי במקרה זה הושת עונש מקל מבלי שהוצגו נסיבות המצדיקות הפחתת הקנס ומבלי שנטענו טיעונים המצדיקים הפחתה מקנס המקור ולכן לא התקיימו הנסיבות המיוחדות בהתאם לחוק. נטען כי הקנס שהושת אינו סביר ואינו הולם את מהות העבירה, אופייה, נסיבות ביצועה והמדיניות הנוהגת, זאת מבלי לנמק מדוע הופחת הקנס לשיעור זה. נטען כי המשיב עצמו מסר כי הוא חונה תמיד על המדרכה ויש לו קנסות בסך 2,000 ₪, קרי, מדובר באדם שמבצע שוב ושוב עבירות חניה הפוגעות במשתמשי הדרך האחרים. הנימוק בדבר מצוקת חניה אינו מקנה למשיב את הזכות לקחת את החוק לידי, לחנות על מדרכה ולבצע עבירה המסכנת את עוברי הדרך האחרים במקום. בהטלת קנס כספי נמוך המסר אשר מועבר לציבור הוא מסר של כדאיות לעבור על החוק. שיעור הקנס הנמוך אינו מהווה הרתעה. לא ניתן משקל הולם לאינטרס הציבורי בענישה מרתיעה והולמת למיגור התופעה של חניה על המדרכה. יש להותיר על כנה את ההרשעה בביצוע העבירה נשוא האישום ולבטל את ההרשעה בגין הדו"חות הנוספים שלא נכללו בכתב האישום. כמו כן, יש לבטל את גזר הדין של בימ"ש קמא ולהשית קנס כספי הולם את העבירה מכיוון שלא היו נסיבות המצדיקות הפחתה.

המשיב לא התייצב לדיון שהתקיים לפני. ב"כ העיריה התקשרה למשיב כדי לברר מדוע לא הגיע לדיון והוא השיב שאין לו זמן. הוצג אישור מסירה של הזימון לדיון.

הערות כלליות בטרם בחינת המקרה שבפני:

עבירות של ברירת קנס הן, מטבע הדברים, עבירות שבמדרג המשפט הפלילי נמנות על עבירות החטאים שהן עבירות קלות. מיקומן במסגרת המשפט הפלילי מצריך בחינה לכשעצמה בשים לב לנטל המוטל על כל גורמי האכיפה כפועל יוצא של סיווג ההליך כהליך פלילי. לא בכדי מתחזקת המגמה (הברוכה, לטעמי) להסיט תחומי משפט אלו להליכי אכיפה מנהלית [ראו: תזכיר הצעת חוק ההפרות המינהליות, התשפ"ב-2022, שהופץ לאחרונה להערות הציבור. ראו גם: הצעת חוק הפרות תעבורה מינהליות, התשפ"א-2021 ודברי ההסבר שם. ראו גם דברים שכתבתי בספר "**מאכיפה פלילית לאכיפה מנהלית**" (הוצ' נבו 2019) פרק ג' עמ' 39 ואילך]. עם זאת, וכל עוד לא שונה החוק, חלים על ניהול ההליך כל כללי המשפט הפלילי, בהטעמה המתחייבת לנסיבות.

ככלל, אין עילה להפחית מקנס שנקבע בעבירת ברירת קנס אלא בנסיבות חריגות. כי הרי בדרך זו מייצר בית המשפט תמריץ להמנע מתשלום קנס והגשת בקשה להישפט, וזאת בידיעה כי בכך "ירוויח" הקלה בתשלום הקנס, על חשבון הקופה הציבורית והשתת עלויות על מערכת המשפט. מכאן שהחלטה לחרוג ולהפחית בתשלום הקנס מהסכום שנקבע לברירת קנס מצדיקה, ולטעמי מחייבת, הנמקה ראויה. אוסיף עוד כי לטעמי אם לא מצא בית המשפט טעם מוצדק להגשת הבקשה להישפט כי אז עליו לגזור קנס משמעותי שיביא בחשבון את העלויות הנגרמות לציבור מעצם קיומו של ההליך, קנס שירתיע מניצול הליכי המשפט לרעה. בנוסף, וכאשר נגזר קנס לתשלום, ראוי הוא שבית משפט גם יגזור מאסר חלף תשלום קנס, וזאת ככל שהנאשם שבפניו לא ישלם את הקנס ובהעדר טעמים חריגים לאי תשלום במועד. כל זאת כדי להפחית את התמריץ לאי תשלום קנסות.

יחד עם זאת, משבחר צד להישפט, כי אז חלים על ההליך כללי המשפט הפלילי. טענותיו חייבות להיבחן בזירות הראויה

ובהתאם לכללי סדר הדין הפלילי ודיני הראיות. מכאן נעבור למקרה שבפני.

דין ומסקנות:

לאחר שבחנתי את טענות העיריה, את הכרעת הדין ואת גזר הדין של בימ"ש קמא, הגעתי למסקנה כי יש לקבל את הערעור באופן חלקי בשים לב לנסיבות המלמדות על זלזול המשיב בהליך ובהוראות החוק ועל ניצולו לשם קבלת הנחות בתשלום הקנס מעבר לראוי.

בכל הנוגע לערעור על הכרעת הדין וצירוף הדו"חות שלא נכללו בכתב האישום לא מצאתי כי בימ"ש קמא חרג מסמכותו כאשר הורה על צירוף הדו"חות הנוספים שלא נכללו בכתב האישום מכיוון שהמשיב ביקש להודות בהם ולצרפם. לאור הודאתו של המשיב בביצוע העבירות, לא היה צורך בטיעון העיריה לעניין זה והמשיב הורשע בביצוע העבירות. יצוין כי בהתאם לסעיף 230 לחסד"פ, אליו מפנה העיריה, ביהמ"ש רשאי לקיים את המשפט גם אם אותו אדם ביקש להישפט באיחור ובלבד שהתקיימו התנאים האמורים בסעיף 229(ה) בשינויים המחויבים, או מנימוקים מיוחדים אחרים שיפרט בהחלטתו. ניתן להסיק מפרוטוקול הדיון שבימ"ש קמא החליט לקיים את המשפט גם בגין הדו"חות הנוספים למרות שהמשיב ביקש להישפט בגינם באיחור (רק במועד הדיון) והיה סבור כי טענותיו של המשיב מהוות נימוק המצדיק זאת. לכן לא מצאתי כי נפל פגם המצדיק התערבות בהכרעת הדין. אמנם היה מוטב לו היה המשיב פועל בהתאם לחוק ולתקנות ומבקש להישפט גם בגין הדו"חות הנוספים בדרך הקבועה בהם, אך לא מצאתי כי בצירוף הדו"חות הנוספים והרשעתו של המשיב בהתאם להודאתו נגרם עיוות דין כלשהו או פגם המצדיק התערבות. על כן, יש לדחות את הערעור לעניין הכרעת הדין.

בכל הנוגע לערעור לעניין העונש, כידוע, לא בנקל תתערב ערכאת ערעור בחומרת העונש, אלא במקרים חריגים הסוטים באופן מובהק ממדיניות הענישה הראויה או לחלופין שמתקיימות בהם נסיבות מיוחדות [ע"פ 7786/21 אליאור אזמה נ' מדינת ישראל (14.07.2022); ע"פ 4302/18 ספיר בוקשטיין נ' מדינת ישראל (21.01.2019); ע"פ 8435/17 דוד נפתלי נ' מדינת ישראל (07.04.2019); ע"פ 6522/15 חאג' נ' מדינת ישראל (25.5.2016); ע"פ 7716/14 אבו סעיפאן נ' מדינת ישראל (27.4.2015)]. סבור אני כי המשיב מראה בהתנהגותו טעמים המצדיקים את התערבות בית המשפט בפסק דינו של בית משפט קמא, כפי שיפורט.

המשיב, לא טרח להתייבב לדיון בערעור מאחר ולטענתו אין לו זמן. אלא שהוא אינו מביא בחשבון את הבטי הזמן השיפוטי הן בבית משפט קמא והן בבית משפט זה ואת הפגיעה בציבור כולו עקב בקשה להישפט, וזאת ללא בסיס ועילה ממשית, על כל המשתמע מכך.

העובדה שיש בעיר עכו מצוקת חניה, עובדה שאינה שנויה במחלוקת, אינה מהווה מתן היתר לביצוע עבירות. המשיב סיפר לבית משפט קמא כי נעשים נסיונות לפתור את המצוקה ואף טרח לידע את בית משפט קמא כי סגן ראש העיר העוסק בנושא הוא חברו האישי. עם זאת אין בכל אלו כדי להצדיק הפרת הוראות חוק סדרתית.

אין גם מקום להפוך את ההליך הפלילי להליך של מחיקת חובות כאשר המשיב צובר חיובי קנסות, לא משלם במועד וגם

לא מבקש להישפט ורק בדיעבד, כאשר טורח להגיע לבית המשפט, הוא מנצל את האירוע כדי לזכות בהנחה של 50% על כל הקנסות שצבר. לא הייתה לכך עילה ואין מקום גם לאשר מחיקת חובות מסוג זה, באופן שיהפוך לתמריץ למבצעי עבירות להגיע מעת לעת לבית המשפט ולבצע הליכי מחיקת חובות שנצברו עקב ביצוע חוזר של עבירות.

בית משפט קמא לא הבהיר בגזר דינו את העילה החריגה להליך של מחיקת חובות בגין צבירת קנסות. ראוי שבית המשפט ינמק ויפרט את הנימוקים המיוחדים המצדיקים הפחתת הקנס במסגרת גזר הדין באופן מפורט יותר ולא יסתפק באמירה כללית לגבי בחינת טענות הצדדים ושאר הנסיבות, זאת הן על מנת שהצדדים והציבור יוכלו להבין את הנימוקים שעמדו מאחורי ההחלטה להפחית את הקנס והן על מנת שבמידת הצורך ניתן יהיה לבחון את הנימוקים לגזר הדין בערכאת הערעור. מובן לבימ"ש זה כי במסגרת דיונים על קנסות חניה אין מקום להארכת יתר ובימ"ש זה אף מבין את העומס המוטל על בתי המשפט המקומיים ובתי המשפט בכלל. יחד עם זאת, במקרה שבו מופחת הקנס הקבוע בכתב האישום מן הראוי כי יפורטו הנימוקים המצדיקים זאת מעבר לאמירה כללית שבה נקט בימ"ש קמא.

לעניין חשיבותה של ההנמקה השיפוטית וחיוניותה במסגרת העיסוק במלאכת השפיטה ראו: ע"פ 7786/21 הנ"ל; דפנה ברק-ארז "ההנמקה השיפוטית: דילמות ישנות וחדשות" **משפטים נב 5**. כפי שנכתב שם, הנימוקים מסבירים את פסקי הדין והם עדות לכך שההחלטה לא הייתה שרירותית ומבטאים יחס של כבוד לבעלי הדין שטיעוניהם זוכים להתייחסות ולדיון. בנוסף, הנימוקים תורמים להכוונת התנהגויות של אנשים במקרים דומים. הנימוקים הם חלק בלתי נפרד משקיפותו של ההליך השיפוטי ומשלימים את הדרישה לפומביותו. עוד ראו לעניין חשיבות חובת ההנמקה: ע"פ 540/21 **פלוני נ' מדינת ישראל** (13.07.2021); ע"פ 2357/13 **רוש נ' מדינת ישראל** (06.10.2013); אהרון ברק **שיקול דעת שיפוטי** 46 (1987).

כאמור, המשיב לא טרח להתייצב בבית משפט זה. עם זאת בחנתי את טענותיו בבית משפט קמא. לפני משורת הדין ועל רקע טיבו של ההליך אני מתערב בגובה הקנס שגזר בית משפט קמא רק באופן חלקי ומורה כי יהיה על המשיב לשלם בכל הדוחות שצורפו במסגרת ההליך של בית משפט קמא את גובה הקנסות המקוריים שבכל אחד מהדוחות. לא אורה, בשלב זה, לחייב את המשיב בתשלום כפל קנס לאחר שבחר להישפט ולא לשלם את הודעת הקנס. עם זאת אבהיר, למען תיקים מסוג אלו שיגיעו לפתחו של בית משפט קמא בעתיד, כי הכלל צריך להיות שניהול הליך סרק מצדיק פסיקת עונש שלא יהפוך את ההליך בבית משפט קמא לתמריץ כללי המעודד כפירת סרק באישום והעמסת עלויות מיותרות על הציבור הכללי. צד הבוחר לנהל משפטו צריך לדעת כי לניהול משפט בהליכי סרק יהיו מחירים שיושטו על מי שגרם להליך המיותר, על כל המשתמע מכך.

בסיכומי של דבר הערעור מתקבל באופן חלקי במובן זה שלא התערבתי בעצם החלטת בית משפט קמא לצרף במסגרת ההליך שבפניו קנסות מדוחות חניה קודמים, שבגין לא הוגשה בקשה להישפט. עם זאת אני מורה, וזאת לפני משורת הדין, כי המשיב ישלם בכל הדוחות עליהם נשפט את גובה הקנס המקורי שנקבע בהודעת הקנס שעל בסיסה הוגש כתב האישום.

התיק יוחזר למזכירות בית משפט קמא שתבדוק את כל הדוחות שצורפו בהליך שם ותנפיק למשיב הודעה לתשלום הקנס בסכום הכולל. עליו לשלם את הקנס הכולל עד לא יאוחר מיום 1.12.22 שאם לא כן ירצה המשיב 10 ימי מאסר

תמורתם.

המזכירות תשלח עותק מפסק הדין לצדדים.

ניתן היום, ח' חשוון תשפ"ג, 02
נובמבר 2022, בהעדר הצדדים.
רון שפירא, נשיא